NUUG og HiOs

Pris for fremme av fri programvare i Norge 2004

Sted: Høgskolen i Oslo, Festsalen, Anna Sethnes hus
Dato: 12. oktober 2004
Tid: 17:00

Prisen for fremme av fri programvare

For tredje gang i Norge deles det ut en pris for fri programvare, dvs programvare hvor brukerne har fullt innsyn og kontroll. Fri programvare er mest kjent gjennom operativsystemet Linux som gir en enorm base med programvare som er rimelig å ta i bruk – og som lastes ned helt gratis fra Internett.

Prisen er et stipend på 30.000 kroner i stipend fra NUUG pluss diplom og vase fra Høgskolen i Oslo. Den går til prosjekter eller personer i henhold til utvalgskriteriene som ble vedtatt av NUUG-styret 13. mai 2002. Prisen deles ut på et arrangement ved Høgskolen i Oslo tirsdag 12. oktober kl.17.00. Utvalgskriteriene lyder:

> Prisen går til en person eller en gruppe i Norge som har bidratt til utviklingen av, eller fremmet bruk av
>
> - Linux, *BSD eller andre Unix-lignende operativsystemer
> - Åpen kildekode
> - Fri programvare
> - Åpne standarder

Enhver kunne sende inn nominasjoner, og innen nominasjonsfristen 20. september hadde det kommet inn 24 forslag til kandidater. Informasjon om prisen ble spredt så vidt som mulig. Invitasjon til å nominere ble lagt ut på norske mailinglister og newsgrupper om fri programvare.

Juryen er utpekt av NUUG-styret og består av representanter fra initiavtakerne og tidligere vinnere, samt uavhengige representanter i fagmiljøet.

Fri programvare

Hva er fri programvare? Fri programvare er programvare laget med fullt innsyn for alle. Brukere står fritt til å benytte programvaren som de vil og så mye de vil, og de får tilgang til kildekoden, slik at eventuelle feil raskere oppdages og fikses, og forbedringer kan programmeres av brukere selv. Programvaren er oftest gratis, og leverandører tjener heller penger gjennom brukerstøtte og opplæring.

Fri programvare er miljøskapende og har både pedagogiske og praktiske fordeler for de involverte. Fri programvare gir ofte en inngangsbillett til "cutting edge"-teknologi, og fører til stabile, kvalitetssikrede systemer gjennom en fagfellevurdering, det vil si at andre programmerere gir kildekoden kritisk gjennomsyn.

Generelt om kandidatene

Spennet i alder, utdannelse og yrke er stort. Noen er knapt ferdig med tenårene, mens andre er på god vei mot de femti. Enkelte har en lang universitetsutdannelse, mens andre er selvlærte. Noen jobber innenfor kommunal forvaltning, mens andre bidrar til å holde hjulene i gang i finansmarkedet. Felles for alle kandidatene til prisen er en glødende interesse for teknologi og ønsket om å få løst et problem. Betalingen for innsatsen har vært bruksverdi på produktet, anerkjennelse, og gleden av å kunne bidra til å hjelpe andre.

Informasjon om kandidatene

Bergen Linux (and BSD) User Group, BLUG

BLUG er en aktiv gruppe for Linux- og BSD-brukere i Bergen. BLUG har halvårlige installfester, månedlige foredrag om fri programvare og åpne standarder og en aktiv e-postliste med både hjelp til selvhjelp og disksjon om politikk rundt fri programvare.

BLUG har vært et kontinuerlig tilbud og kontaktnett for folk med Linux og BSD som interesse de siste fire-fem årene. BLUG er et viktig miljø for spredning av fri programvare og bruk av åpne standarder i Bergensområdet.

Bergen kommune

Ved vedtaket om å bytte ut Windows og kommersielle unixer med Linux-baserte tjenermaskiner til både undervisningsbruk og administrativ bruk har Bergen kommune skapt stor oppmerksomhet rundt åpen programvare og Linux. Norske medier på nett og papir, både fagblader og dagspresse, har fokusert på Linux og Bergens begrunnelse for utskiftningen. Dette har skapt mye oppmerksomhet rundt Linux og åpen programvare i 2004. Spesielt har Ole Bjørn Tuftedal og Janicke Runshaug Foss i presseomtalen av saken klargjort og konkretisert de gode argumentene som finnes for åpen programvare overfor brede lag av befolkningen og beslutningstakere i offentlig og privat sektor.

Egil Kvaleberg

Egil Kvaleberg er forfatteren av programmet newsx som brukes for å hente ned og laste opp news artikler med NNTP protokoll. Mange bruker dette nyttige programmet dusinvis av ganger hver dag.

Egil Kvaleberg følger NNTP standarden nøye, han har laget en Web-side for newsx (http://www.kvaleberg.com/newsx.html). Han har også skrevet en ISP-Hookup-HOWTO og FAQ for newsx.

Elektronisk Forpost Norge (EFN)

Helt siden stiftelsen i 1991 har arbeidet for åpne standarder har stått sentralt i EFN. EFN er en sterk støttespiller for fri programvare og åpen kildekode, og er et samlende miljø for folk som er opptatt av og jobber med dette. Særlig for dem som er opptatt av de politiske, sosiale, kulturelle og organisatoriske aspektene ved åpne standarder og fri programvare.

EFN etablert seg solid i media med hyppige referanser og uttalelser, og er idag blitt et forum som journalister og mediefolk henvender seg til når de skal ta opp slike saker. EFN blir nå rutinemessig invitert til konferanser, høringer, uttalelser osv. Det politiske miljøer i Norge er oppmerksom på og anerkjenner EFNs rolle som rettighetsorganisasjon og forkjemper for brukeres og forbrukeres interesser.

Erlend Midttun

Erlend Middtun er mannen bak Trustix Secure Linux (TSL), den eneste fullnorske Linux-distribusjonen som brukes i større omfang nasjonalt og internasjonalt.

Første offisielle versjon av TSL ble utgitt 21. februar 2000. Nylig ble foreløbig siste versjon av TSL 2.1 levert, fire år senere. Samtidig er utviklingen av neste versjon påbegynt. Erlend har dermed jobbet med spredningen av fri (norsk) programvare i nærmere fem år.

TSL benyttes ofte av utenlandske og norske bedrifter som base for andre produkter, og er en populær tjener-distribusjon hos mange brukere.

eZ publish

eZ systems AS ble opprettet i 1999 og er et IT-kompetansesenter innen programvare med åpen kildekode. Hovedproduktet eZ publish blir gitt ut under GPL-lisens.

eZ publish brukes i dag verden over i alle typer nettsteder. Det har funksjonalitet for bedriftsløsninger, hjemmesider, nettbutikker, portaler, intranett og extranet. Programmet brukes på alle kontinenter, med totalt mer enn 600 000 nedlastninger fra eZ systems og 30-40 000 nedlasninger i måneden etter lansering av siste versjon i mars 2003.

Gaute Hvoslef Kvalnes

Gaute er hovedmann og inspirator bak det å oversette KDE-systemet til norsk. Han har gjort en stor innsats innen fornorskningen av OpenOffice, som blant annet har ledet til at videre oversettelse av programpakken er gjort til et eget biprosjekt til OpenOffice-prosjektet under hans ledelse. I tillegg har han oversatt mange deler av Skolelinux-systemet til norsk.

Gisle Aas

Gisle Aas har et omfattende forfatterskap av fri programvare. Særlig libwww-perl er godt kjent, men Comprehensive Perl Archive Network har en stadig tilstrømning av pakker fra Gisle Aas. I Perl-miljøet blir dette satt stor pris på, og Gisles innsats er vel kjent langt utover landegrensene. Perl-hackere ser gjerne på Gisle Aas som en av de store guruene.

I tillegg gjorde Gisle Aas en innsats ved å bli med i Oslonett kort etter starten, der han kodet webtjenester som Kvasir.

Harald T. Alvestrand

Harald T. Alvestrand har arbeidet i svært mange år med utvikling av åpne standarder gjennom IETF-systemet, bl.a. som Area Director for 'Operations and Management', medlem i Internet Architecture Board, og 'Chair of the IETF'.

Selv om Harald selv ikke har utviklet mye fri programvare (bortsett fra Time Tracker :), har han gjort en enorm innsats for åpne standarder og Internett - begge deler forutsetninger for fri programvare slik vi ser det i dag.

Høgskolen i Oslo ved Per-Espen Kindblad

Høgskolen i Oslo ved Per-Espen Kindblad har lagt ned store ressurser i å feilteste, kvalitetsikre, videreutvikle og gi tilbakemeldinger på publiseringssystemet eZ publish siden de gikk over til eZ publish for 2 år siden. De har siden den gang brukt store ressurser på å forbedre eZ Systems sitt åpen kildekode-produkt og har bidratt til å gjøre det til et mer modent system som stadig flere firma, organisasjoner og utdanningsinstitusjoner nå tar i bruk.

Jon Lech Johansen

Gjennom sitt arbeid i MoRE-gruppen har Jon Lech Johansen vært med på å utvikle og formidle DeCSS, programvare som muliggjør avspilling av DVD-plater på datamaskiner som kjører Linux og andre frie operativsystemer.

Kommunens sentralforbund

Kommunens sentralforbund (KS) har vedtatt å ta i bruk åpen kildekode i IKT-strategien "omstilling med IKT" fra 23. april 2003. KS har fulgt opp dette i flere sammenhenger, som rabattavtale på IKT for kommunal sektor og gjennomføring av seminarer om fri programvare med deltakere fra kommunesektoren. KS publiserer jevnlige nyheter om bl.a fri programvare på sitt nettsted.

Kommunenes sentralforbund har tatt viktige skritt i retning av å sikre lik tilgang til offentlig informasjon via åpne standarder. Dermed blir informasjonen tilgjengelig for flest mulig.

LINUXmagasinet

LINUXmagasinet har blitt en vesentlig kanal som både bidrar til opplæring og formidling innad i Linux- og fri programvare-miljøene. Magasinet er også en kanal utad for å vise frem og rekruttere nye brukere til fri programvare, gjennom kontinuerlig innsats fra redaksjonen, de mange skribentene og bidragsyterne. LINUXmagasinet har etablert seg som et viktig nasjonalt forum for Linux-brukere, som PR-kanal og som en felles ressursbase for informasjon.

Linux-veiviseren

Webstedet Linuxveiviseren er et resultat av årelang innsats fra mange frivillige. Veiviseren inneholder oversikt over, og informasjon om, det som er tilgjengelig av kvalitetsprogramvare på Linux. Det gir også en mulighet for tvilende Windows-brukere å finne programmer som gjør oppgaven til tilsvarende Windows-programmer.

Linux-veiviseren er et kraftfullt verktøy som kan brukes til å fremme bruk av fri programvare, hjelpe nye Linux-brukere i gang og i tillegg til å hjelpe dem å orientere seg verden av Linux og fri programvare på enkel og brukervennlig måte.

Mozilla Norge

Mozilla Norge synliggjør på en god måte hva bevegelsen for fri programvare handler om. Gjennom et stillferdig arbeid har noen veldig flinke mennesker gitt mange flere en god grunn til å bytte til fri programvare. Deres arbeid gjør noen av verdens beste programmer innenfor sine kategorier tilgjengelige ikke bare for den som vil ha det siste av det siste, men også for alle dem som tror fri programvare er noe skummelt noe, og at det som maskinen ble levert med er det eneste saliggjørende.

Nordisk ministerråd ved statsråd Laila Dåvøy

Opprettelsen av nettstedet nordicos.org er viktig signal fra Nordisk ministerråd om at det er viktig å fremme grunnleggende forbrukerinteresser på den elektroniske landevei. Ministerrådet vil styrke vårt språklige og kulturelle særpreg i det moderne samfunnet og styrke databrukernes forbrukerrettigheter. Nettstedet som er laget av forbrukerorganisasjonene i fire land viser at programvare med brukervennlige lisenser er bedre for forbrukerne.

Nordisk råd

Nordisk råd går inn for ny innkjøpspolitikk for IT-sektoren som spesifiserer at nordiske institusjoner skal bruke programvare som bygger på åpne standarder. Institusjonene og de nordiske landene skal sørge for samme vilkår for bruken av åpne kilder som for kommersiell programvare. Dette vil bidra til friere konkurranse, valgfrihet og uavhengighet både i forhold til produkter og leverandører.

Mange institusjoner og aktører i Norden bruker allerede åpne kilder og oppnår praktisk nytte og besparelser. Nordisk Råd ønsker å samordne og spre den erfaring som finnes på området og skape forutsetninger for å gi Norden en ledende stilling innen forskning og bruk av nye teknologiske standarder.

Norskoversetting av OpenOffice

Fylkeskommunene Akershus, Møre og Romsdal, og Sør-Trønderlag står i bresjen for å oversette kontorstøtteprogram til bokmål og nynorsk. Fylkeskommunens engasjement viser at programvare med brukervennlig lisens er avgjørende for å sikre norsk språk på den elektroniske landevei. Ved å tilpasse og ta i bruk programvare med brukervennlige lisenser kan elevene gjøre lekser på data uten skjult foreldrebetaling. Man kan antagelig redusere piratkopiering i skolen og skolene kan doble levetiden til fullt brukbare PC-er fordi OpenOffice krever mindre datakraft.

Per Platou

Per Platou er en musiker som fremmer åpne standarder og -formater samt "fri musikk"-filosofien i og gjennom sitt arbeid, særlig i forbindelse med prosjektene Motherboard og Nood. Per Platou er aktiv med uttalelser i media mot musikk-industriens forsøk på å innføre tekniske og legale sperrer og proprietære formater på musikk-distribusjon. Han representerer derfor fri programvare-filosofien på et område og innen miljøer som ikke vanligvis forbindes med fri programvare.

Roger Skjetlein

Roger Skjetlein har siden han begynte hos Atmel Norway benyttet frie operativsystemer. Atmel Norway driver med utvikling og forskning av AVR mikrokontrollere, og er verdensledende på 8-bit arkitektur innenfor denne grenen. Han har lagt ned mye arbeid i å finne programvare for FreeBSD som er tilsvarende med det de bruker i Windows i dag. For å lette denne overgangen har han lagt inn klientprogramvare som finnes for begge OS, for at overgangen skal kunne bli enklest mulig for brukerne, eksempel på slik programvare er Mozilla. Han har også satt opp et komplett antivirus- og antispamsystem for sin arbeidsgiver, basert kun på fri programvare.

Snøfrix

Conrad Newton, Astri Kleppe og Snøfrid Kleppe har gjort en fantastisk innsats med rett fra cd-Linuxdistribusjonen Snøfrix. Conrad har også utmerket seg med rett fra cddistribusjonene SkoleKnoppix og NordisKnoppix.

Det er grunn til å tro at disse distribusjonene for mange vil være det første møtet med Linux og fri programvare.

Snøfrix er prakteksempel på hvor moro og enkelt Linux kan være.

Systems in Motion

Systems in Motion har utviklet 3D grafikkbiblioteket Coin3D, som har blitt meget anerkjent internasjonalt, med brukere som NASA, CERN, BAE, General Dynamics, Statoil, Stanford-universitetet, UCLA og mange andre.

Coin3D utgis under både GPL og en kommersiell lisens (Coin3D PEL). Dermed er Coin-3D med åpen kildekode er tilgjengelig både gratis for studenter og de som ønsker å utvikle GPL-programvare, og for kommersielle selskaper til en forutsigbar pris.

Systems in Motion støtter aktivt opp om åpne standarder som ISO-standarden VRML, som produktene bruker som primært filutvekslingsformat.

Teknologirådet

Teknologirådet har jobbet med med programvarepolitikk siden våren 2003, og skal levere rapport til Stortinget høst/vinter 2004. I september 2003 arrangerte rådet høring om demokrati, standardisering og konkurranse i programvaremarkedet, med mange interessenter i denne prosessen fra næringsliv, akademia, bistandsmiljø, organisasjonsliv og skoleverket.

Teknologirådets arbeid bidrar til å skape en uavhengig motpol til lobbyvirksomheten fra internasjonale programvareselskap. Teknologirådet bidrar til at slike problemstillinger blir gjenstand for bredest mulig offentlige debatter. Teknologirådets arbeid bidrar å styrke bruk av åpne standarder i både privat og offentlig sektor.

Juryen 2004

Dag Asheim

Dag Asheim har hovedfag fra Institutt for informatikk ved Universitetet i Oslo. I 1995 stiftet han Linpro, Norges første og største dataselskap med Linux som bedriftsidé, hvor han fremdeles er daglig leder. Innenfor fri programvare har Dag blant annet bidratt til WINE, et prosjekt for å gjøre Windows-programvare tilgjengelig for Linux. I tillegg til dette har Dag i flere år vært aktiv i NUUG, bl.a fikk han Linus Torvalds til Norge i forbindelse med et årsmøte.

Gisle Hannemyr

Gisle Hannemyr (f. 1953) har en B.Sc. i Computer Science fra University of Manchester. Han er tilknyttet Institutt for informatikk ved Universitetet i Oslo. Han har arbeidet med åpne systemer og relaterte problemstillinger siden 1980. Bidragsyter til makt- og demokratiutredningen 1998-2002. Forfatter av flere bøker og artikler om åpne systemer. Siste utgivelse "Digital Makt" (Gyldendal 2002) der han blant annet drøfter hvordan selskaper gjennom bruk av proprietære datautvekslingsformater befester monopoler og kontrollerer markeder og forbrukere.

Hårek Haugerud

Hårek Haugerud (f. 1965) er Dr. Scient. i teoretisk fysikk fra Universitetet i Oslo. Han har i mange år undervist i Linux og bruk av åpen programvare ved Høgskolen i Oslo, hvor han forsker på drift av datasystemer.

Markus Gamenius

Markus Gamenius (f. 1971), representerer vinneren fra 2002, Skolelinux. Han er avtroppende leder for Skolelinux. Cand. Scient i biologi fra UiO. Har de siste tre årene jobbet som driftsansvarlig ved Ulsrud vgs. Etter hvert landets største Skolelinux-skole, med over 500 PC'er. Er i ferd med å avslutte sin jobb der da han skal begynne å jobbe sammen med Ragnar Wisløff og Eivind Trondsen i LinuxLabs.

Matthias Ettrich

Matthias Ettrich representrerer vinneren fra 2003, Trolltech. Matthias har selv ydt betydelige bidrag til fri programvare gjennom arbeidet med skrivebordsmiljøet KDE.

Tidligere vinnere

2002 Skolelinuxprosjektet

Skolelinuxprosjektet har kombinert stor innsats, teknisk kunnskap og politisk teft. Prosjektet har utviklet og fremmet bruken av fri programvare og åpne standarder på en positiv måte.

Med skolen som fokusområde synliggjør prosjektet hvordan fri programvare kan anvendes. Juryen anser dette som strategisk viktig, og som en prioritering som både har betydning for Norge og for bruken av åpne standarder.

Skolelinuxprosjektet har vist verdien av åpen kildekode, ved at programvaren i Skolelinux er lett å tilpasse. Dette gjelder blant annet støtten for ulike målføre som bokmål, nynorsk og samisk. Dette bidrar til å fremme de nasjonale språkene i en digital tidsalder.

Prosjektet har en organisasjonform som involverer svært mange over hele landet, og som lar de aktive bestemme: “Prestisjen ligger ikke i titler, men i hva en gjør.”

2003 Trolltech AS med Qt

Gjennom årelang innsats har Trolltech utviklet Qt til et ledende produkt som har vakt internasjonal oppmerksomhet. Produktet har stor innovasjonshøyde, og muliggjør enkel og effektiv utvikling av programmer med grafiske brukergrensesnitt på multiple plattformer, fra frie til godseide operativsystemer, samt håndholdte enheter. Et eksempel på dette er den populære grafiske arbeidsflaten KDE (K Desktop Enviroment) som bygger direkte på Qt.

Qt utmerker seg ved å være innovativt, gjennomarbeidet og produktivitetsfremmende. Gjennom Qt har Trolltech vist at det er mulig å bygge en sunn økonomisk virksomhet på fri programvare og åpne kildekoder. Juryen har særlig merket seg at Trolltech har et bevisst forhold til lisensproblematikken omkring fri programvare og åpen kildekode, og at selskapet har arbeidet bevisst for å tilpasse seg behovene og kravene til fri programvare-miljø.

Om organisasjonene bak prisen

Norwegian Unix User Group

Norwegian Unix User Group (NUUG) er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for brukere av Unix-basert teknologi (Linux, FreeBSD, GNU, diverse Unix-dialekter fra HP, Sun SGI, IBM med videre). Foreningen ble dannet allerede i juni 1984, og har som formål å stimulere til økt interesse og bruk av Unix og Unix-baserte verktøy, samt å skape gode vilkår for utveksling av informasjon og erfaring mellom brukere. NUUG er tilknyttet USENIX som en nasjonal gruppe. I tillegg fungerer NUUG som kontaktorgan mot andre internasjonale Unix-grupper og -organisasjoner.

NUUG og HIO har et aktivt samarbeid om å skape et miljø i Norge rundt utviklingen og driften av datasystemer basert på åpne standarder. NUUG har medlemmer fra hele Norge, og har sterke forbindelser med internasjonale medlemsorganisasjoner i Sverige, USA, England, Nederland og Australia. Avdeling for ingeniørutdanning ved Høgskolen i Oslo er også kjent for sine internasjonale forbindeleser. HIO tilbyr NUUG møtelokaler, og NUUG gir et faglig tilbud til studentene ved HiO i form av seminarer en gang i måneden – pluss at studentene kommer i kontakt med datafolk fra arbeidslivet.

Høgskolen i Oslo

Høgskolen i Oslo er Norges fjerde største utdanningsinstitusjon med over 10 000 studenter og 1000 tilsatte. Den sentrale IT-tjenesten baserer mye av sin drift på fri programvare og har et brukeradministrativt system basert på PHP, Perl og MySQL, kjører alle fil- og print servere på Samba og HiO-veven har alltid vært basert på applikasjoner med åpen kildekode, nå eZ publish. HiO har en av de største datautdanninger i Norge. Avdelingen er blant annet spesialister på nettverk- og systemadministrasjon og har huset flere frie programvareprosjekter.

Takk til de gode hjelperne

Årets utdeling av prisen for fremme av fri programvare er en realitet takket være for det utrettelige arbeidet til Morten Kjelkenes, Hårek Haugerud, Petter Reinholdtsen, Salve J. Nilsen og Anders Nordby. Vi retter også en stor takk til NUUG Foundation som stiller opp med finansiering av prisen.

Peter N. M. Hansteen, Petter Reinholdtsen og Morten Kjelkenes har vært redaksjonen for denne informasjonsfolderen.

Program for utdelingen

17:00	Dørene åpnes
17:30 – 18:30	Åpning ved HiOs rektor Per Lilleengen
	Landgrabbing - programvarepatenter og andre forbrytelser ved universitetslektor Gisle Hannemyr
	Tilbakeblikk fra prisvinneren 2003 ved Eirik Aavitsland hos Trolltech
	Musikalsk innslag ved Matthias Ettrich
	Juryens vurdering ved juryleder Dag Asheim
	Pris-overrekkelse ved politisk rådgiver i moderniseringsdepartementet Anne Haabeth Rygg
	Avslutning ved NUUGs leder Petter Reinholdtsen
19:00	Avgang til middag, ca. 10 minutter å gå
19:15 – 24:00	Festmiddag på Cafe Europa, Hotel Europa for de nominerte og utvalgte gjester

Kontaktadresser

Hvis du vil vite mer om prisen, ta kontakt med NUUGs sekretariat, eller NUUGs formann Petter Reinholdtsen.

Høgskolen i Oslo
Postboks 4, St Olavs plass
0130 Oslo
Telefon: +47 2245 2000
Telefax: +47 2245 3065
Email: postmottak@hio.no
URL: http://www.hio.no/

NUUG
Møllergaten 24
0179 OSLO
Telefon: +47 2298 8673
Telefax: +47 2236 3701
Email: sekretariat@nuug.no
URL: http://www.nuug.no/